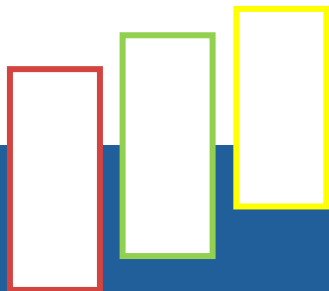

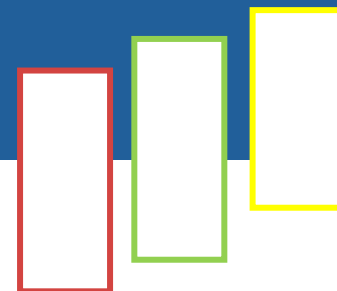
USAID
NGA POPULLI AMERIKAN
OD AMERIČKOG NARODA

Group for Legal
and Political
Studies

Përdorimi i mjeteve të llogaridhënies sociale: Rezultatet e zbatimit të anketave për përcjelljen e shpenzimeve publike në tri komuna në Kosovë

2024

Vërejtje: Pikëpamjet e autorit të shprehura në këtë dokument jo domosdoshmërisht përfaqësojnë pikëpamjet e USAID apo qeverisë së Shteteve të Bashkuara

Përmbajtja

Indeksi i shkurtesave	3
Përmbledhja ekzekutive.....	4
Prezantimi	5
Kapitulli 1 – Ndërtimi i shkollës fillore “ Nënë Tereza” në Vranidoll	7
Historiku	7
Pasqyrë e procesit të prokurimit	7
Reagimet mbi Shkollën e Re: Pikat kryesore dhe shqetësimet nga prindërit dhe stafi i shkollës	9
Kapitulli 2: Projekti i Qendrës (Kryesore) së Mjekësisë Familjare në Vushtrri.....	12
Historiku	12
Pasqyrë e procesit të prokurimit	12
Reagimet mbi Qendrën Shëndetësore: Pikat kryesore dhe shqetësimet nga përdoruesit fundorë.....	13
Kapitulli 3: Shkolla fillore “ Heronjtë e Kosovës ” në Hoçë të Vogël.....	17
Historiku	17
Pasqyrë e procesit të prokurimit	17
Reagimet mbi Shkollën e Re: Pikat kryesore dhe shqetësimet nga prindërit dhe stafi i shkollës	18
Konkluzione	20
Rekomandime.....	21

*Verzioni origjinal i këtij raporti është në gjuhën angleze

Indeksi i shkurtesave

UA	Udhëzimi Administrativ
OE	Operator Ekonomik
QMF	Qendra e Mjekësisë Familjare
DKA	Drejtoria Komunale për Arsim
DKP	Drejtoria Komunale për Prokurim
QKMF	Qendra kryesore e Mjekësisë Familjare
MASHTI	Ministria e Arsimit, Shkencës, Teknologjisë dhe Inovacionit
PETS	Anketa për përcjelljen e shpenzimeve publike

Përmbledhja ekzekutive

Projekti "Përdorimi i Mjeteve të Llogaridhënies Sociale për të rritur transparencën dhe llogaridhënien institucionale në Kosovë", i mbështetur nga Aktiviteti për Integritet Komunal i USAID-it në Kosovë, synon të ndihmojë institucionet publike të Kosovës të bëhen më transparente, të përgjegjshme dhe më të përqendruara tek qytetarët. Këto institucione përballen me sfida sistemike si kufizimet e burimeve, menaxhimi i ndërlikuar i buxhetit dhe shqetësimet rreth praktikave të prokurimit. Për të adresuar këto çështje, projekti përdor mjete si PETS dhe Analiza e Anketës së Tregut, me fokus qendror në përmirësimin e efikasitetit dhe llogaridhënies në menaxhimin e fondeve publike dhe kontratave në nivel lokal dhe qendror. Kjo përfshin monitorimin e administratave publike, inkurajimin e përfshirjes së shoqërisë civile, përmirësimin e efektivitetit të buxhetit dhe ofrimin e inputeve të bazuara në të dhëna për politikëbërësit. Për më tepër, projekti synon të vlerësojë cilësinë dhe sasinë e shërbimeve publike dhe të promovojë ndërgjegjësimin e publikut dhe angazhimin e qytetarëve në mbikëqyrjen financiare dhe monitorimin institucional.

Ky raport paraqet të gjeturat e Anketës për përcjelljen e shpenzimeve publike (PETS) të realizuar në tri komuna: Prishtinë, Vushtrri dhe Rahovec. PETS janë mjete hulumtuese që përdoren për të monitoruar rrjedhën e fondeve publike nga nivelet më të larta të qeverisjes deri në pikat lokale të ofrimit të shërbimeve, duke siguruar që këto fonde të përdoren sipas synimit dhe t'u shërbejnë nevojave të qytetarëve. Të dhënat u mbledhën përmes një kombinimi të ekzaminimit të dosjeve të tenderëve, kryerjes së intervistave me zyrtarë të prokurimit dhe stafit menaxherial, organizimit të fokus grupeve dhe shpërndarjes së anketave të përdoruesve midis përdoruesve të përditshëm të projekteve të përzgjedhura.

Gjetjet dhe rekomandimet kryesore përfshijnë:

1. Ka pasur mospërputhje të theksuara ndërmjet buxhetit të ndarë në planet vjetore të prokurimit, apo në njoftimin për tender, dhe shpenzimeve faktike në shumë komuna, të cilat mund të ndikojnë në ofrimin e shërbimeve. Për të adresuar këtë, rekomandohet të kryhen vlerësime të plota dhe realiste të buxhetit gjatë fazës së planifikimit për të shmangur mospërputhjet e rëndësishme ndërmjet shpenzimeve të planifikuara dhe atyre aktuale.
2. Cilësia e shërbimeve në sektorët e arsimit dhe shëndetësisë ndryshonte shumë nëpër komuna, me disa përmirësime, ndërsa të tjerat ngecën për shkak të planifikimit joadekuat hapësinor dhe mungesës së pajisjeve. Zbatimi i një sistemi për monitorimin e rregullt të alokimeve dhe shpenzimeve buxhetore, me rregullime sipas nevojës për të akomoduar ndryshimet e papritura, mund të ndihmojë në sigurimin e cilësisë më të qëndrueshme të shërbimit. Për më tepër, nevojitet një bashkëpunim i thellë ndërmjet komunave dhe institucioneve të tjera, siç janë ministrinë përkatëse që kanë për detyrë pajisjen e objekteve për të përmirësuar ofrimin e shërbimeve.
3. Pjesëmarrja e publikut në proceset e planifikimit dhe monitorimit të projekteve ishte përgjithësisht e ulët, duke çuar në një shkëputje ndërmjet nevojave publike dhe prioriteteve të projektit. Angazhimi aktiv i komunitetit në fazat e planifikimit të projekteve publike nëpërmjet konsultimeve dhe mekanizmave të reagimit mund të sigurojë që projektet të përmbushin nevojat aktuale të komunitetit.
4. Në Prishtinë, ndërtimi i Shkollës Fillore "Nënë Tereza" në Vranidoll u përball me vonesa të mëdha dhe tejkalime të kostove. Vonesat e lidhura me pesë procedura të ndryshme të prokurimit për ndërtimin e kësaj shkolle çuan në një boshllëk të gjatë funksionaliteti të objektit, duke penguar kështu ofrimin e shërbimeve. Kryerja e studimeve të fizibilitetit gjatë fazave të hershme të planifikimit të projektit mund të ndihmojë në vlerësimin e rreziqeve, kostove dhe përfitimeve të

mundshme, duke siguruar që projektet të jenë të zbatueshme dhe të mirëplanifikuara që në fillim. Gjithashtu, për këtë komunë rekomandohet sigurimi i procedurave më efikase të prokurimit.

5. Në Vushtrri, Qendra Kryesore e Mjekësisë Familjare (QKMF) kishte planifikim të dobët buxhetor dhe vonesa të konsiderueshme. Për më tepër, planifikimi joadekuat hapësinor ka sjellë mosfunksionim të disa dhomave dhe hapësirave të ngushta multifunkionale, të cilat nuk i shërbejnë nevojave të qytetarëve. Zhvillimi i afateve kohore të detajuara të projektit me piketa dhe afate të qarta dhe sigurimi i përditësimeve të rregullta të progresit mund të ndihmojë në adresimin e menjëhershëm të këtyre vonesave.
6. Në Rahovec, shkolla fillore “ Heronjtë e Kosovës ” në Hoçë të Vogël u ballafaqua me klasa dhe pajisje të pamjaftueshme të specializuara . Zbatimi i masave të rrepta të sigurimit të cilësisë në procesin e planifikimit dhe kryerja e anketave të rregullta të kënaqshmërisë midis përdoruesve mund të ndihmojë që projektet të përmbushin standardet e specifikuara dhe të përmirësojnë vazhdimisht cilësinë e shërbimit. Në mënyrë të ngjashme, rekomandohet shumë bashkëpunimi ndërmjet të gjithë aktorëve përkatës, për të siguruar ofrimin e duhur të shërbimeve.
7. Reagimet nga përdoruesit e objekteve të ndryshme theksuan çështje të tilla si infrastruktura joadekuate dixhitale dhe planifikimi hapësinor. Ndarja e fondeve posaçërisht për zhvillimin e infrastrukturës dixhitale dhe përfshirja e përdoruesve fundorë në fazën e planifikimit arkitektonik mund të krijojë mjedise më funksionale dhe miqësore për përdoruesit.

Në përgjithësi, duke i zbatuar këto rekomandime, komunat mund të përmirësojnë menaxhimin e fondeve publike, të përmirësojnë ofrimin e shërbimeve dhe të plotësojnë më mirë nevojat e komuniteteve të tyre.

Prezantimi

Anketat për përcjelljen e shpenzimeve publike (PETS) janë një mjet thelbësor për promovimin e transparencës dhe llogaridhënies në shpërndarjen dhe përdorimin e fondeve publike. PETS përfaqësojnë mjete hulumtuese të përdorura kryesisht për të monitoruar rrjedhën e fondeve publike nga nivelet më të larta të qeverisë deri në pikat lokale të ofrimit të shërbimeve, të tilla si shkollat dhe objektet e kujdesit shëndetësor.¹ Qëllimi parësor i PETS është të sigurojë që këto fonde të përdoren sipas qëllimit dhe të jenë në shërbim të nevojave të qytetarëve. PETS përfshin mbledhjen dhe analizimin e të dhënave për disbursimin dhe shpenzimin e fondeve publike, si dhe matjen e kënaqshmërisë së përdoruesve pasi projektet bëhen funksionale.² Duke gjurmuar rrjedhën e burimeve, PETS ndihmojnë në hulumtimin nëse fondet arrijnë në destinacionet e synuara plotësisht dhe në kohë. Ky proces gjithashtu ndihmon në identifikimin e sfidave dhe joefikasitetëve në kanalet e financimit, të cilat më pas mund të adresohen për të përmirësuar ofrimin e shërbimeve.³ Qëllimi përfundimtar i proceseve PETS është ofrimi i rekomandimeve të bazuara në të dhëna në mënyrë që të ndihmohen institucionet në punën e tyre në prokurimin dhe ofrimin e shërbimeve.

Duke përdorur PETS, ky raport do të shqyrtojë tre projekte publike të përfunduara së fundmi me shpenzime publike të konsiderueshme dhe ndikimin e tyre në komunitet. Qëllimi kryesor është të vlerësohet se sa mirë po i shërbejnë shpenzimet publike qytetarëve dhe të identifikohen joefikasitetet e mundshme të rrjedhës së burimeve në lidhje me kontratat e përzgjedhura të prokurimit publik, në mënyrë

---

¹https://www.researchgate.net/publication/228310463_Public_Expenditure_Tracking_Surveys_Planning_Implementation_and_Uses

²<https://documents1.worldbank.org/curated/en/388041468177874064/pdf/564480PUB0publ10Box349496B01PUBLI1.pdf>

³Po aty.

që të jenë në gjendje të ofrojnë rekomandime të informuara për të gjitha komunat dhe palët e interesuara përkatëse. Fushëveprimi i raportit nuk kufizohet vetëm në vlerësimin e zbatimit të këtyre kontratave, por ai përfshin gjithashtu fazat para dhe pas kontraktimit për të identifikuar sfidat që lidhen me ndarjen dhe planifikimin e buxhetit.

Gjatë një periudhe gjashtëmujore, GLPS ka implementuar tri procese PETS në projektet e mëposhtme të prokurimit:

- Shkolla "Nene Tereza" në Vranidoll / Vranido , Komuna e Prishtinës
- Shkolla " Heronjte e Kosoves " ne Hoçë e Vogël /Mala Hoça në Rahovec / Komuna e Rahovecit
- (Kryesore) Qendra e Shëndetit Familjar në Vushtrri / Vucitrn

Raporti përmban tre kapituj kryesorë, secili duke u fokusuar në një projekt specifik— Prishtina ([Kapitulli 1](#)) Vushtrria ([Kapitulli 2](#)) dhe Rahoveci ([Kapitulli 3](#)) . Kapitujt fillojnë duke ofruar një historik të shkurtër projektit. Pas historikut të projektit, në tre kapitujt prezantohen të dhënat nga proceset e prokurimit që lidhen me secilin projekt, duke analizuar fazat si tenderimi, nënshkrimi i kontratës dhe ekzekutimi, duke theksuar sfidat apo parregullsitë e hasura. Më pas, janë paraqitur gjetjet e anketave të matjes së kënaqshmërisë së përdoruesve, duke përfshirë të dhënat e mbledhura nga intervistat me stafin menaxherial, fokusgrupet dhe anketat me përdorues, që ofrojnë komente mbi cilësinë e shërbimit, përvojat e përdoruesve dhe fushat e identifikuar për përmirësim.

Sa i përket qasjes metodologjike, procesi i përzgjedhjes së projekteve filloi me mbledhjen e të dhënave të kontratave të prokurimit për objektet e kujdesit shëndetësor dhe arsimor, duke u fokusuar në shkollat dhe qendrat e mjekësisë familjare në komunat e synuara të USAID KMI nga viti 2019 deri në vitin 2023. Për përzgjedhjen përfundimtare të projekteve janë përdorur tre kritere kryesore. : prioritizimi i projekteve me shpenzime më të larta ndërtimi, përzgjedhja e objekteve operationale për të vlerësuar përputhshmërinë dhe cilësinë e shërbimit dhe identifikimi i projekteve që kanë hasur vonesa të konsiderueshme nga afatet kohore të planifikuara.

Mbledhja e të dhënave për proceset PETS u nda në tri pjesë kryesore. Së pari, u krye një ekzaminim i plotë i dosjeve të tenderëve dhe analiza e të dhënave të disponueshme publikisht në platformën e-prokurimi. Ky hap fillestar mundësoi mbledhjen e njohurive të detajuara në proceset e prokurimit që lidhen me projektet në studim. Së dyti , janë kryer intervista me zyrtarë të prokurimit nga dy komuna të synuara, ndërsa njëra nga komunat nuk iu përgjigj kërkesave për takime. Këto intervista ballë për ballë dhanë perspektiva dhe përgjigje për pyetjet paraprake që rrjedhin nga pjesa e parë mbi procedurat e prokurimit dhe sfidat me të cilat ballafaqohen gjatë zbatimit të projekteve. Së treti, dhe më e rëndësishmja, anketat për matjen e kënaqshmërisë së përdoruesve u strukturuan në tre faza kryesore. Fillimisht u zhvilluan intervista me stafin drejtues nga tre objektet e përzgjedhura. Më pas, u organizuan tre fokus grupe me anëtarë të stafit për të siguruar diversitetin e perspektivave, për sa i përket gjinisë, moshës dhe rolit brenda institucioneve. Faza përfundimtare përfshiu kryerjen e tre anketave të përdoruesve me përdoruesit e përditshëm të projektit. Kjo përfshinte një anketë në QKMF Vushtrri me pacientët në pritje të shërbimeve, në një mostër të ndarë në mënyrë të barabartë ndërmjet gjinive. Për më tepër, dy anketa online u shpërndanë përmes grupeve të komunikimit të prindërve të lidhur me dy shkollat tarhet në projekt, duke ofruar njohuri mbi kënaqshmërinë dhe përvojat e përdoruesve të këtyre objekteve. Të gjitha fokus grupet dhe intervistat u zhvilluan në terren në objektet përkatëse, duke i mundësuar ekipit të mbledhë të dhëna të detajuara edhe mbi gjendjen fizike dhe funksionalitetin e objekteve.

Kapitulli I – Ndërtimi i shkollës fillore “ Nënë Tereza” në Vranidoll

Historiku

Shkolla “Nene Tereza” ndodhet në fshatin Vranidoll, Komuna e Prishtinës. Shkolla u përrurua në tetor 2023 dhe mësimdhënia filloi menjëherë më pas. Shkolla ka gjithsej 161 nxënës dhe 40 anëtarë të stafit. Ka 10 paralele, duke filluar nga parashkollor deri në klasën e nëntë.

Para ndërtesës së përruruar së fundmi, nxënësit mësonin në një shkollë shumë të vjetër, e cila jo vetëm që nuk kishte kushte për të mbështetur mësimin bashkëkohor, por edhe u gjet e pasigurt nga shumë nxënës dhe stafi. Shkolla e vjetër, e ndërtuar shumë vite më parë, kishte vetëm një kat dhe një çati shumë të dëmtuar.⁴

Vendimi për ndërtimin e një shkolle të re erdhi pasi përfaqësuesit e shkollës kishin parashtruar nevojën për një ndërtesë të re në Drejtorinë Komunale për Arsim (DKA). Sipas përfaqësuesve të shkollës, DKA-ja ishte shumë e shpejtë dhe e shpejtë në veprim dhe së shpejti filloi procesin e prokurimit për objektin e ri.

Megjithatë, ky proces u shoqërua me shumë sfida të cilat shkaktuan vonesa të gjata në orarin e planifikuar, gjë që do të shpjegohet në kapitujt e mëtejshëm në detaje. Duke qenë se ndërtesa e re duhej të vendosej saktësisht në të njëjtin lokacion me atë të vjetër, Komuna rregulloi dhe pagoi transportin e nxënësve për të udhëtuar në një degë tjetër të shkollës “Nene Tereza”, 5 km larg objektit, në fshatin Teneshdol . Edhe pse i rregulluar nga Komuna, ky transport nuk u pa si një zgjidhje ideale nga prindërit dhe stafi. Vonesat në procesin e ndërtimit e bënë edhe më të vështirë, pasi nxënësit duhej të transportoheshin edhe për një vit më shumë.

Pas inaugurimit të godinës së përfunduar, më shumë se tre vjet më vonë, mësimi filloi të zhvillohej rregullisht në godinë. Megjithatë, sfidat mbetën për përdoruesit e tij, edhe pse të ndërtuara rishtazi. Disa prej tyre kanë të bëjnë me vetë ndërtesën dhe planifikimin e pamjaftueshëm të saj, apo sistemin e ngrohjes, ndërsa pjesa më e madhe kanë të bëjnë me mungesën e modernitetit që has kjo ndërtesë , duke e vështirësuar mbështetjen e teknikave bashkëkohore të mësimdhënies.

Pasqyrë e procesit të prokurimit

Shkolla fillore e saponërtuar " Nënë Tereza", u përball me sfida të konsiderueshme **që sollën vonesa në funksionimin e saj dhe evidentuan mospërputhje ndërmjet shpenzimeve të planifikuara dhe atyre aktuale**. Projekti përfundoi duke kushtuar 60,772 euro më shumë se vlera e parashikuar, dhe u shoqërua me gjithsej katër shpallje për proceset e prokurimit dhe një aneks kontratë. Pra, projekti i është nënshtruar pesë proceseve të ndryshme të prokurimit.

Njoftimi i Parë për Procesin e Prokurimit:

Komuna e Prishtinës ka ndarë një buxhet prej 700 mijë eurosh për ndërtimin e kësaj shkolle. Përmes procedurës standarde të prokurimit, një OE ka siguruar ofertën duke propozuar ndërtimin e shkollës për 568,960 euro.⁵ Kontrata ndërmjet komunës dhe OE (në tekstin e mëtejshëm: kontrata e parë) është nënshkruar në prill të vitit 2021. Afati kohor i projektit fillimisht ishte caktuar me synim të përfundimit brenda 300 ditëve pas nënshkrimit të kontratës, përafërsisht në mars 2022.⁶

⁴Intervistë me përfaqësuesit e shkollës, mbajtur më 22 prill 2024

⁵Të dhënat nga e- prokurimi, të qasura në janar 2024

⁶ https://prishtinaonline.com/uploads/nr.616.20.175.511.nderitmi_i_shkolles_nene_tereza_kontrata.pdf

Megjithatë, sfidat operacionale e penguan këtë proces, duke rezultuar në vonesa të zgjatura. Këto sfida u ndërlikuan nga faktorë të jashtëm si fillimi i pandemisë COVID-19 dhe normat e përshkallëzuara të inflacionit, të cilat përkeqësuan kufizimet e burimeve.⁷ Rrjedhimisht, OE i kontraktuar e ka gjetur veten të paaftë për të përmbushur obligimet e veta kontraktuale, duke çuar në ndërprerjen e kontratës më 30 shtator 2022.⁸ Kjo kontratë është shkëputur duke lënë 251,319 euro pa iu transferuar OE-së.⁹

Njoftimi i Dytë dhe i Tretë për Procesin e Prokurimit

Tre muaj më vonë, më 5 dhjetor 2022, Komuna e Prishtinës hapi një procedurë të re të prokurimit për të vazhduar punën e papërfunduar në shkollë, me një vlerë të paravlerësuar prej 350,000 euro.¹⁰ Mirëpo, ky aktivitet i prokurimit u anulua nga Komuna, dy muaj pasi ishte hapur.¹¹ Më datë 2 mars 2023, ka filluar aktiviteti i tretë i prokurimit, me të njëjtën vlerë të paravlerësuar.¹² Edhe kjo tentativë u anulua një muaj pas shpalljes së saj.¹³

Njoftimi i Katërt për Procesin e Prokurimit:

Pas dy tentativave të pasuksesshme, Komuna ka dhënë kontratë të re për përfundimin e ndërtimit të shkollës, me të njëjtën vlerë të parashikuar prej 350 mijë eurosh. Kësaj radhe një OE ia kanë dhënë kontratën për 412,240 euro, e shpallur si oferta më e ulët e përgjegjshme e pranuar.¹⁴ Kontrata është nënshkruar më 19 qershor 2023, shtatë muaj pas përfundimit të kontratës së parë dhe dy përpjekjeve të dështuara për prokurim. **Veçanërisht, kjo kontratë ka tejkalluar vlerësimin fillestar për 62,240 euro.**

Procesi i pestë i prokurimit:

Përkundër kësaj kontrate, puna në shkollë mbeti e paplotësuar, duke bërë që Komuna të lëshojë një aneks kontratë për punë shtesë, në vlerë prej 30,890 euro.¹⁵ Kjo ishte kontrata përfundimtare e prokurimit për përfundimin e shkollës.

Pra, shpenzimet totale rezultojnë si më poshtë:

Kontrata e parë	317 640,85 euro
Kontrata e dytë	412 240,78 euro
Kontrata e tretë	30 890,63 euro

Kjo e çon totalin në **760,772.26 euro**, duke e tejkalluar vlerën e parashikuar me 60,772.26 euro.

Gjatë gjithë këtyre procedurave të prokurimit, procesi i ndërtimit është pezulluar për një vit. Gjatë kësaj periudhe, puna e përfunduar sipas kontratës së parë pësoi dëme të konsiderueshme, siç raportohet nga

⁷ Intervistë me zyrtarë komunalë, mbajtur më 15 dhjetor 2023

⁸Po aty.

⁹Vendim për zgjidhjen e kontratës i datës 30 shtator 2022

¹⁰Të dhënat nga prokurimi elektronik, të qasura në: https://e-prokurimi.rks.gov.net/SPIN_PROD/APPLICATION/IPN/DocumentManagement/DokumentPodaciFrm.aspx?id=2234743

¹¹Po aty.

¹²Të dhënat nga prokurimi elektronik, të qasshme në: https://e-prokurimi.rks.gov.net/SPIN_PROD/APPLICATION/IPN/DocumentManagement/DokumentPodaciFrm.aspx?id=2344398

¹³Po aty.

¹⁴ [https://prishtinaonline.com/uploads/b08_njoftim_per_dhenje_te_kontrates%20\(668\).pdf](https://prishtinaonline.com/uploads/b08_njoftim_per_dhenje_te_kontrates%20(668).pdf)

¹⁵Kontrata e tretë për punë të papërfunduara, qasja këtu: [https://prishtinaonline.com/uploads/b08_njoftim_per_dhenje_te_kontrates%20\(709\).pdf](https://prishtinaonline.com/uploads/b08_njoftim_per_dhenje_te_kontrates%20(709).pdf)

organizatat e shoqërisë civile ¹⁶. Me shtyrjen e funksionimit të objektit, studentët mbetën pa akses në objektet e duhura arsimore, duke i detyruar ata të vazhdojnë udhëtimet në fshatrat fqinjë për shkollimin. ¹⁷Ky ndërprerje jo vetëm që pengoi përparimin akademik të studentëve, por gjithashtu vendosi një tendosje shtesë mbi familjet dhe komunitetet. Stafi i shkollës e konsideroi këtë ndërprerje gjithashtu sfiduese, pasi oraret e transportit të ofruara nuk i përshtateshin domosdoshmërisht orarit të tyre të punës, duke i lënë ata pa mundësi udhëtimi shumë herë. ¹⁸Nga pikëpamja e shpenzimeve publike, bashkia duhej të vazhdonte të paguante transportin për udhëtimet e studentëve dhe stafit, për më shumë se një vit më shumë se sa pritej.

Në mënyrë të ngjashme, vonesa e zgjatur paraqiste sfida të rëndësishme për personelin e shkollës, i cili kishte për detyrë t'u përshtatej rrethanave në ndryshim. Mungesa e një shkolle funksionale jo vetëm që pengoi aftësinë e tyre për të ofruar arsim cilësor, por gjithashtu i nënshtronte ata ndaj stresit dhe pasigurisë në rritje.

Në përfundim, procesi i prokurimit për shkollën fillore “ Nënë Tereza” në Prishtinë ka nxjerrë në pah joefikasitet dhe pengesa të theksuara. Përkundër një buxheti fillestar prej 700,000 euro dhe përpjekjeve të shumta të prokurimit, projekti përfundimisht e tejkaloi koston e tij të vlerësuar me 60,772.26 euro. Sfidat operationale, të theksuara më tej nga pandemia dhe inflacioni COVID-19, çuan në përfundimin e kontratës së parë dhe vonesat pasuese. Pezullimi për një vit i ndërtimit rezultoi në dëme të konsiderueshme në punët e përfunduara pjesërisht dhe prishi rëndë oraret arsimore të studentëve dhe stafit. Këto sfida nënvizuan nevojën për planifikim më të detajuar dhe respektim të kërkesave ligjore në projektet e ardhshme komunale.

Reagimet mbi Shkollën e Re: Pikat kryesore dhe shqetësimet nga prindërit dhe stafi i shkollës

Ky kapitull do të paraqesë të dhënat e nxjerra nga anketat e kënaqshmërisë së përdoruesve të kryera me prindërit dhe stafin e shkollës, duke nxjerrë në pah sfidat dhe pamjaftueshmëritë kryesore të shprehura nga stafi i shkollës dhe prindërit. Ky sondazh zbuloi si aspekte pozitive ashtu edhe fusha shqetësuese në lidhje me objektin e ri shkollor.

Një çështje mbizotëruese sillet rreth planifikimit joadekuat të hapësirave shkollore dhe dixhitalizimit të kufizuar, duke penguar adoptimin e teknikave bashkëkohore të mësimdhënies. Veçanërisht, këto mangësi nuk janë kërkuar në mënyrë eksplicite në kontratën e prokurimit, duke treguar mangësi në fazën e planifikimit, dhe jo mosperformancë nga OE. Megjithatë, ka edhe çështje që i atribuohen paafësisë së OE për të ofruar shërbime të caktuara ose për të përmbushur efektivisht përgjegjësitë e tij, gjë që ka ndikuar në funksionalitetin e projektit.

Së pari, **shkollës i mungon infrastruktura e mjaftueshme dixhitale**. Me vetëm një tabelë dixhitale funksionale dhe pa kompjuter, anëtarët e stafit ankohen vazhdimisht për mundësitë e kufizuara për metodat e mësimdhënies bashkëkohore.¹⁹ Përveç kësaj, mungesa e një fotokopjeje i detyron mësimdhënësit të printojnë materiale mësimore vetë, duke kërkuar shpesh udhëtim në qytetin e Prishtinës për shërbime të tilla. Për më tepër, pavarësisht se ishte e paraparë në kontratë, instalimi i lidhjes me

---

¹⁶Iniciativa për Progres (INPO), “Monitorimi i proceseve të prokurimit dhe menaxhimit të kontratave”, i qasshëm në në: https://inpo-ks.org/wp-content/uploads/2023/03/Raport-Monitorimi-i-procesit-t%C3%AB-prokurimit-dhemeadministrimi-i-kontratave_Mars-2023.pdf

¹⁷Intervistë me përfaqësuesit e shkollës, mbajtur më 22 prill 2024

¹⁸Fokus grup me përfaqësues të shkollave, mbajtur më 22 Prill 2024

¹⁹Fokus grup me përfaqësues të shkollave, mbajtur më 22 Prill 2024

internetin ishte ekzekutuar në mënyrë joadekuate, duke rezultuar në sfida të mëdha në qasjen në një rrjet brenda ambienteve të shkollës.²⁰ Ndërsa pranohet se pajisja e shkollës me mjete mësimore dixhitale mund të mos jetë përshkruar në mënyrë eksplicite në kontratë, përgjegjësia për inventarin dhe pajisjet e shkollës është së bashku me Ministrinë e Arsimit, Shkencës, Teknologjisë dhe Inovacionit (MASHTI) dhe komunën. Megjithatë, ekziston një nevojë e qartë për një theks më të madh në përfshirjen e burimeve moderne të mësimin në infrastrukturën e shkollës.

Për më tepër, një mangësi e konsiderueshme e vërejtur brenda shkollës ka të bëjë me **kabinetet dhe klasat e saj të pajisura dobët**, që janë vendimtare për mbështetjen e përvojave praktike të të mësuarit.²¹ Përderisa këto dispozita nuk ishin të përshkruara në mënyrë eksplicite në kontratën e prokurimit, përfshirja e tyre është thelbësore, veçanërisht për një objekt arsimor të ndërtuar rishtaz. Klasa parashkollore ishte shumë e papajisur, një sfidë e zbutur nga përpjekjet proaktive të mësueses së saj, e cila, duke shfrytëzuar fondet e saj, e mobiloi klasën për të plotësuar nevojat e nxënësve më të rinj.²² Mbikëqyrjet e tilla nënvizojnë rëndësinë e përfshirjes së palëve të interesuara, përfshirë MESTI-n, komunën dhe të gjitha palët e angazhuara, në sigurimin e pajisjes gjithëpërfshirëse për shkollat e reja të ndërtuara. Për më tepër, është thelbësore të theksohet roli kritik i mësimin praktik në rritjen e përvojës arsimore, duke kërkuar integrimin e infrastrukturës dhe burimeve të përshtatshme brenda institucioneve arsimore.

Së dyti, një mangësi planifikimi e dukshme në shkollë është **mungesa e perdeve apo blindave**. Me më shumë se gjysmën e klasave të ekspozuara drejtpërdrejt ndaj diellit gjatë orarit të punës, mungesa e kësaj veçorie thelbësore intensifikon shqetësimin dhe e bën procesin e të mësuarit sfidues gjatë periudhave të temperaturave të larta. Rrjedhimisht, studentët kanë vështirësi të përqendrohen dhe të angazhohen në mënyrë efektive në studimet e tyre.²³ Ky shqetësim u përmend vazhdimisht edhe nga prindërit në anketën e kënaqshmërisë së përdoruesve, duke theksuar ndikimin thelbësor të kësaj mbikëqyrjeje në komoditetin e nxënësve dhe efektivitetin e të mësuarit, dhe duke nënvizuar urgjencën e trajtimit të kësaj çështjeje për të përmirësuar përvojën e përgjithshme arsimore.²⁴ Përfshirja e këtyre elementeve në fazën e planifikimit ose përfshirja e tyre në kontratën e prokurimit mund të kishte siguruar sigurimin e kushteve të nevojshme për një mjedis mësimor optimal.

Së treti, **sistemi i ngrohjes në shkollë përballet me defekte të konsiderueshme**, veçanërisht gjatë muajve të dimrit. Mbështetja në një sistem ngrohjeje me pelet druri, i vendosur brenda ndërtesës së shkollës, ka çuar në probleme të shumta. Një problem i dukshëm është prania e një dritareje me defekt në dhomën e vogël të ngrohjes, e cila kufizon ajrosjen. Për më tepër, gjatë këtij dimri, komuna e ka furnizuar shkollën me pelet druri të cilësisë shumë të ulët, duke e përkeqësuar situatën. Raportet nga stafi i shkollës tregojnë kundërmime të ndryshme dhe cilësi të dobët të ajrit brenda ambienteve, si rezultat i përdorimit të këtij peleti me cilësi të dobët.²⁵ Për më tepër, zyrtari përgjegjës për menaxhimin e sistemit të ngrohjes përjetoi probleme të sistemit të frymëmarrjes për shkak të ekspozimit të zgjatur ndaj ajrit të kontaminuar. Mësuesit gjithashtu vëzhguan simptoma midis studentëve, duke përfshirë dhimbje koke dhe lodhje, të cilat mund t'i atribuohen cilësisë së dobët të ajrit të brendshëm.²⁶ Pavarësisht se sistemi i ngrohjes ishte joaktiv gjatë vizitës së ekipit në ambientet e shkollës, aroma e pakëndshme ishte ende e

---

²⁰Po aty.

²¹Po aty.

²²Po aty.

²³Po aty.

²⁴Të dhënat nga pyetësi i kënaqshmërisë së përdoruesit

²⁵Fokus grup me përfaqësues të shkollave, mbajtur më 22 Prill 2024

²⁶Po aty.

dukshme, veçanërisht pranë dhomës së ngrohjes. Kjo situatë ngre shqetësime të konsiderueshme dhe pasqyron një lëshim thelbësor nga komuna në zgjedhjen e peletit të cilësisë së dobët për ngrohje për një mjedis të ndjeshëm siç është shkolla.

Së katërti, një mangësi e dukshme brenda shkollës ka të bëjë me **hapësirat e saj të kufizuara për aktivitete kulturore dhe sportive**. Ndonëse janë të pajisura me një sallë të edukatës fizik, ambientet janë të mobiluara në mënyrë joadekuate, me vetëm një tavolinë pingpongu dhe pajisje bazë gjimnastike. Për më tepër, izolimi i dobët i sallës e bën atë të ndjeshme ndaj përmbajtjeve gjatë reshjeve, duke kufizuar përdorimin e saj.²⁷ Shqetësimet e ngritura nga prindërit nënvizojnë rëndësinë e mjediseve adekuate të aktivitetit fizik në përmirësimin e mjedisit mësimor.²⁸ Përveç kësaj, mungesa e hapësirave të dedikuara për ngjarje kulturore, si koncerte apo shfaqje, paraqet një mbikëqyrje të rëndësishme në planifikim. Anëtarët e stafit kanë theksuar nevojën për vende të favorshme për aktivitete kulturore për të pasuruar përvojën arsimore të nxënësve.²⁹ Trajtimi i këtyre komponentëve gjatë planifikimit të objekteve arsimore duhet të trajtohet me prioritet.

Në një aspekt më pozitiv, **ndërtimi i shkollës është realizuar mirë, duke garantuar standarde të larta sigurie**. Daljet emergjente janë të disponueshme, megjithëse vërehet mungesa e shkallëve emergjente. Një plan evakuimi dhe pajisjet e mbrojtjes nga zjarri rrisin më tej masat e sigurisë. Për më tepër, shkolla është gjithëpërfshirëse, me ambiente të tilla si ashensor funksional dhe tualete të qasshme për individët me aftësi të kufizuara. Për më tepër, pajisjet bazë si energjia elektrike dhe uji janë funksionale pa probleme.³⁰

Për më tepër, kur analizohen të dhënat për anketat e kënaqshmërisë së përdoruesve të kryera me prindërit, në lidhje me kënaqshmërinë e përgjithshme me objektin dhe infrastrukturën shkollore, një shumicë e dukshme e prindërve shprehin nivele të larta kënaqshmërie. Konkretisht, **84** përqind e të anketuarve tregojnë se janë shumë të kënaqur me ndërtesën, duke pasqyruar pritjen e përgjithshme pozitive të ndërtimit të shkollës siç u përmend më herët.³¹ Sa i përket dispozitave arsimore, nivelet e kënaqshmërisë gjithashtu priren të jenë të larta. **75** përqind e të anketuarve e vlerësojnë kënaqësinë e tyre me nivelin e arsimit të ofruar si 'të kënaqur' ose 'shumë të kënaqur'.³² Kjo sugjeron që ndërkohë që ka sfida të dukshme në infrastrukturë, shërbimet arsimore të ofruara priten mirë nga shumica e prindërve.

Si përfundim, të dhënat e kënaqshmërisë së përdoruesve në lidhje me objektin e ri shkollor zbulojnë një përzierje të aspekteve pozitive dhe fushave kritike të shqetësimit. Ndërsa objekti ka hapësirë dhe funksionalitet, çështje të tilla si infrastruktura dixhitale joadekuate, mangësitë e planifikimit, sistemet e ngrohjes me të meta dhe hapësirat e kufizuara për aktivitete kulturore dhe sportive paraqesin sfida të rëndësishme. Këto mangësi nënvizojnë rëndësinë e planifikimit të plotë dhe shqyrtimit të faktorëve thelbësorë gjatë fazave të prokurimit dhe ndërtimit të projekteve arsimore. Për më tepër, nevoja për bashkëpunim ndërmjet palëve të interesuara, përfshirë MASHTI-n, komunën dhe të gjithë hisedarët, është thelbësore për të adresuar këto mangësi dhe për të siguruar ofrimin e mjediseve optimale të të mësuarit për studentët.

---

²⁷Po aty.

²⁸Të dhënat nga pyetësori i kënaqshmërisë së përdoruesit

²⁹Fokus grup me përfaqësues të shkollave, mbajtur më 22 Prill 2024.

³⁰Intervistë me përfaqësuesit e shkollës, mbajtur më 22 prill 2024

³¹Të dhënat nga pyetësori i kënaqshmërisë së përdoruesit

³²Po aty.

Kapitulli 2: Projekti i Qendrës (Kryesore) së Mjekësisë Familjare në Vushtrri

Historiku

Për ndërtimin e Qendrës (Kryesore) të Mjekësisë Familjare në Vushtrri (në tekstin e mëtejshëm: Qendra), Komuna e Vushtrrisë ka iniciuar procesin e saj të prokurimit në fund të vitit 2019, duke u bërë përfundimisht funksionale në vitin 2023. Pa marrë parasysh funksionin e synuar si Qendër e Mjekësisë Familjare (QMF), qendra u caktua si Qendra Kryesore e Mjekësisë Familjare (QKMF), pavarësisht se nuk i plotëson kriteret e përcaktuara në Udhëzimin Administrativ për Kujdesin Parësor Shëndetësor Nr. 04/2020. Për shkak të kushteve jo të duhura të punës, komuna ka zgjedhur ta kthejë objektin në statusin e tij original të MFK-së. vetëm një vit pas funksionimit fillestar. ³³Me vendimin e ri, QKMF-ja do të shkëmbejë objekte me QMF I, një objekt që konsiderohet më i përshtatshëm për të shërbyer si QKMF. Ky vendim do të hyjë në fuqi shumë shpejt.³⁴

Si QKMF, për një vit funksional, u ka dhënë qytetarëve gjithsej 62,148 shërbime.³⁵ Aty janë të punësuar 7 mjekë me orar të plotë dhe 22 infermierë dhe staf teknik. ³⁶Ka disa departamente operative, si sektori i shëndetit publik, sistemi informativ, sektori i shëndetit oral, sektori i urgjencës, sektori i diagnostikimit, farmacia qendrore dhe administrata. Në përgjithësi, qytetarët e Vushtrrisë e shohin këtë projekt si një projekt shumë të dobishëm, duke pasur parasysh se ajo lagje nuk kishte qasje në kujdesin parësor shëndetësor dhe duhej të udhëtonin në qendrën fqinje për të pasur qasje në shërbimet shëndetësore.³⁷

Pasqyrë e procesit të prokurimit

Seksioni në vijim shtjellon sfidat e procesit të prokurimit lidhur me ndërtesën e QKMF-së. Procesi i prokurimit për Qendrën u karakterizua nga kompleksitete dhe mospërputhje. Fillimisht i planifikuar në planin vjetor të prokurimit 2019 me një buxhet prej 85,000 euro,³⁸ procesi i rregullt pasues i prokurimit u hap në tetor 2019 me një vlerë paraprake dukshëm më të lartë prej 425,865.51 euro.³⁹ Kjo mospërputhje thelbësore midis vlerave të planifikuara dhe atyre paraprake ngre përsëri shqetësime në lidhje me çështjet e mundshme në fazat e buxhetimit dhe planifikimit. Veçanërisht, as në planin vjetor të prokurimit 2020 dhe as në vitin 2021 nuk u ndanë fonde shtesë për ndërtimin e QKMF-së.

Kontrata për projektin e ndërtimit i është dhënë OE me çmimin më të ulët të ofertës prej 346,222.00 euro.⁴⁰ Megjithatë, përkundër afatit kohor të përcaktuar prej 200 ditësh, që do të kishte përfunduar projekti deri në korrik 2020, Qendra nuk u përrurua deri në prill 2023. Arsyet pas kësaj vonese të konsiderueshme mbeten të paqarta, pasi organet e prokurimit të komunës nuk kanë dha shpjegime të kënaqshme, veçanërisht duke pasur parasysh se planifikimi dhe zbatimi i projektit u shtri në administrata të ndryshme politike.

Shqetësime të mëtejshme lidhur me procesin e prokurimit dhe ndërtimit janë shprehur gjatë takimeve me stafin e Qendrës. Stafit përgjithësisht e percepton këtë proces si shumë të politizuar, pa marrë parasysh pak 'interesin më të mirë të qytetarëve' në çdo fazë. Së pari, anëtarët e stafit shprehën pakënaqësi për

³³Intervistë me përfaqësues të QKMF-së, mbajtur më 18 mars 2024

³⁴Po aty.

³⁵Po aty.

³⁶Po aty.

³⁷Të dhënat nga pyetësori i kënaqshmërisë së përdoruesit

³⁸Plani Vjetor i Prokurimit Komunal për vitin 2019, i qasur këtu: <https://kk.rks-gov.net/vushtrri/wp-content/uploads/sites/33/2019/02/Planifikimi-Perfundimtar-i-Prokurimeve-per-Vitin-2019.pdf>

³⁹Të dhënat nga prokurimi elektronik, të qasura në janar 2024

⁴⁰Kontrata e prokurimit për këtë projekt, e qasur këtu:

mungesën e konsultimeve gjatë fazave të planifikimit dhe ndërtimit. Ata raportuan se u thirrën zyrtarisht për të dhënë miratimin për planet e ndërtimit, por shqetësimet e tyre që u shpërfillën.⁴¹ Së dyti, u ngritën pretendime në lidhje me pranimin teknik të ndërtesës, duke sugjeruar se ajo ishte miratuar nga një individ pa kompetencën apo autoritetin e nevojshëm.⁴² Për më tepër, përpjekjet e stafit për të raportuar çështjet dyshohet se u penguan, duke çuar në perceptime të politizimit që rrethojnë të gjithë procesin e ndërtimit.⁴³

Si përfundim, procesi i prokurimit për Qendrën në Vushtrri është ballafaquar me planifikim të dobët buxhetor, vonesa të konsiderueshme dhe pakënaqësi të përgjithshme në mesin e stafit. Ndryshimet thelbësore midis kostove të planifikuara dhe atyre aktuale nxjerrin në pah çështjet e mundshme të planifikimit buxhetor, ndërsa përfundimi i vonuar i projektit ndikoi negativisht në aksesin e qytetarëve në shërbimet e kujdesit shëndetësor. Për më tepër, mungesa e përfshirjes në fazat e planifikimit kontribuoi në perceptimet e politizimit dhe mund të pengonte potencialisht vendimmarrjen efektive. Këta elementë tregojnë nevojën për përmirësim të transparencës, llogaridhënies dhe angazhimit të shumëanshëm të palëve të interesuara për të siguruar ofrimin efikas dhe në kohë të shërbimeve publike thelbësore.

Reagimet mbi Qendrën Shëndetësore: Pikat kryesore dhe shqetësimet nga përdoruesit fundorë

Paragrafët e mëposhtëm ofrojnë një përmbledhje të gjetjeve nga sondazhi i kënaqshmërisë së përdoruesve, duke përshkruar çështjet mbizotëruese të hasura në lidhje me objektin. Kënaqësia e përdoruesve me Qendrën u mat nga dy nivele përdoruesish: stafi dhe pacientët. Në fillim, fokus grupi dhe intervistat e mbajtura me stafin e Qendrës zbuluan pakënaqësi të konsiderueshme me kushtet aktuale të punës. Duke filluar nga planifikimi i dobët hapësinor e deri te dhomat mbifunksionale dhe jofunksionale, Qendra nuk është një vend ideal për mjekët, infermierët dhe stafin teknik.

Së pari, **kati i bodrumit është tërësisht jofunksional, kryesisht për shkak të përmytjeve të shkaktuara nga planifikimi i dobët dhe masat joadekuate për të adresuar rreziqet e mundshme.** Para inaugurimit, shiu i madh përmyti dyshemenë e bodrumit, duke e bërë atë krejtësisht të papërdorshëm.⁴⁴ Duke pasur parasysh afërsinë e saj me lumin Sitnicë, Qendra është e prirur ndaj përmytjeve, një rrezik që duhet të ishte parashikuar gjatë fazës së planifikimit. Përkundër zgjidhjeve të zbatuara nga qytetarët dhe kompanitë private të zonës, Komuna dhe OE nuk arritën të përfshijnë masat për parandalimin e përmytjeve në planet e saj.⁴⁵ Rrjedhimisht, përmytja ka prishur përdorimin e synuar të një kati të tërë, të përcaktuar fillimisht si laborator. Tani, operacionet laboratorike janë zhvendosur në katin e dytë. Zhvendosja e laboratorit në katin e dytë ka sjellë mbingarkesë, veçanërisht në mëngjes, duke penguar funksionimin normal të shërbimeve. Pavarësisht përpjekjeve të stafit për të improvizuar zonat e pritjes, fluksi i qytetarëve e bën të vështirë ruajtjen e efikasitetit operacional.⁴⁶ Për më tepër, qëllimi fillestar i katit të dytë është komprometuar, pasi ai përpiqet të akomodojë kërkesën në rritje për shërbime laboratorike. Kjo mangësi planifikimi ka ndikuar ndjeshëm në ofrimin e shërbimeve në Qendër, duke rezultuar në ndërprerje operative, mbipopullim dhe funksionalitet të komprometuar. Për më tepër, duke pasur parasysh hapësirën e kufizuar në zona të tjera, Qendra nuk mund të përballojë të ketë një kat tërësisht jofunksional.⁴⁷ Dështimi për të trajtuar rrezikun e përmytjeve gjatë fazës së planifikimit ka çuar

⁴¹Fokus grupi me përfaqësues të QKMF-së më 18 mars 2024

⁴²Po aty.

⁴³Po aty.

⁴⁴Intervistë dhe fokus grup i mbajtur me përfaqësues të QKMF-së më 18 mars 2024

⁴⁵Po aty.

⁴⁶Fokus grup me përfaqësues të QKMF-së, mbajtur më 18 mars 2024

⁴⁷Po aty.

në shpërndarjen e gabuar të hapësirës dhe burimeve, duke penguar aftësinë e Qendrës për t'i shërbyer plotësisht komunitetit.

Së dyti, **planifikimi i pamjaftueshëm hapësinor brenda Qendrës ka çuar në krijimin e dhomave kompakte multifunkionale që nuk i plotësojnë standardet e përcaktuara në Udhëzimin Administrativ.** Në Qendër janë të paktën dy hapësira që shërbejnë për funksione të shumëfishta në hapësira shumë të ngushta. Së pari, dhoma e infuzionit paraqet një sfidë të dukshme për shkak të hapësirës së saj të kufizuar, duke kompromentuar komoditetin dhe sigurinë e pacientit. Fillimisht e paplanifikuar, kjo dhomë ka hapësirë tepër të limituar, duke akomoduar vetëm katër shtretër të pozicionuar afër dhe pa ndarës. Këto kushte pengojnë privatësinë dhe ngrenë shqetësime për ndjeshmërinë gjinore në një kontekst patriarkal, pasi pacientët kanë shprehur pakënaqësi për mungesën e privatësisë dhe parehati në ndarjen e dhomës me individë të një gjinie tjetër.⁴⁸ Për të komplikuar problemin, kjo dhomë shërben si për kryerjen e infuzioneve ashtu edhe për injeksionet. Ky multifunksionalitet, përveç shqetësimeve për privatësinë e pacientëve, rrit rrezikun e përhapjes dhe kontaminimit të sëmundjeve infektive, duke rrezikuar më tej mirëqenien e pacientit.⁴⁹ Për më tepër, ajrosja joadekuate ngre çështje të cilësisë së ajrit, duke paraqitur rreziqe shtesë për shëndetin.⁵⁰

Rasti i dytë ka të bëjë me një sipërfaqe kompakte prej tre metrash katrorë të caktuar për shërbime këshilluese, elektrokardiografie dhe inhalimi.⁵¹ Kjo hapësirë e kufizuar pengon ndjeshëm ofrimin e shërbimit dhe kënaqësinë e pacientit. Anëtarët e stafit të caktuar në këtë dhomë kanë theksuar vazhdimisht sfidën e vazhdueshme në ofrimin e shërbimeve efektive të konsulencës për pacientët, pasi kërkesa për shërbime urgjente elektrokardiografie dhe/ose inhalimi ka përparësi.⁵² Fillimisht të padizanjuara apo pa përmasa adekuate, dimensionet e kufizuara të kësaj dhome pengojnë qasjen dhe privatësinë e pacientit gjatë këshillimeve dhe procedurave diagnostikuese. Mungesa e ndarjes midis funksioneve të ndryshme brenda dhomës, si këshillimet dhe procedurat e elektrokardiografisë, rrezikon më tej konfidencialitetin dhe dinjitetin e pacientit. Për më tepër, hapësira e pamjaftueshme për pajisjet thelbësore mjekësore dhe pajisjet e pacientit minon cilësinë e kujdesit të ofruar, duke rezultuar në komprometim të standardeve të shërbimit dhe rezultateve të pacientit.

Së treti, **ndërtimi i shkallëve dhe dyerve të ngushta brenda Qendrës paraqet sfida të rëndësishme për qasje dhe përdorshmërinë, si dhe kundërshton drejtpërdrejt rregulloret e vendosura.** Infermierët dhe stafi shprehin vazhdimisht shqetësime për papërshtatshmërinë e shkallëve, veçanërisht për individët me probleme në lëvizje, pasi lëvizja në hapësirat e ngushta rezulton e vështirë apo e pamundur për ta.⁵³ Shkallët e ngushta janë veçanërisht problematike, pasi ato nuk lejojnë që më shumë se një person të ngjitet ose të zbresë njëkohësisht, duke penguar lëvizjen efikase në të gjithë objektin. Pavarësisht pranisë së një ashensori, shkallët funksionale shihen si thelbësore për aktivitetet e përditshme dhe përdorimin e shërbimit. Përveç kësaj, dyert e ngushta përforcojnë më tej çështjet e qasjes, duke mos përmbushur dispozitat e Udhëzimit Administrativ.⁵⁴ Në një rast, lindi nevoja për të thyer një mur për të futur pajisjet mjekësore që nuk i zinte në dyer, duke theksuar joprakticitetin e infrastrukturës ekzistuese. Për më tepër, pesha e rëndë e dyerve shton sfidat e përdorshmërisë me të cilat përballen si

---

⁴⁸Po aty.

⁴⁹Intervistë me përfaqësues të QKMF-së, mbajtur më 18 mars 2024

⁵⁰Po aty.

⁵¹Fokus grup me përfaqësues të QKMF-së, mbajtur më 18 mars 2024

⁵²Po aty.

⁵³Po aty.

⁵⁴Po aty.

stafi ashtu edhe pacientët.⁵⁵ Këto mangësi planifikimi pengojnë aftësinë e Qendrës për të ofruar shërbime të kujdesit shëndetësor pa probleme dhe efikase, duke ndikuar përfundimisht në cilësinë e kujdesit dhe përvojën e pacientit.

Së katërti, **Qendra përballet me sfida të mëdha të ventilimit, kryesisht për shkak të dizajnit joadekuat të dritareve që nuk funksionojnë ose janë të pozicionuara keq.** Ventilimi i duhur është thelbësor për ruajtjen e cilësisë së ajrit dhe zbutjen e rrezikut të kontaminimit dhe transmetimit të sëmundjeve brenda objekteve të kujdesit shëndetësor. Fatkeqësisht, shumë nga dritaret në të gjithë Qendrën janë të paarrishme ose nuk mund të hapen, duke penguar rrjedhën natyrale të ajrit dhe ajrosjes. Kjo çështje është veçanërisht shqetësuese në dhomën ku jepen infuzionet, ku mungesa e dritareve funksionale thekson më tej mangësitë e ajrosjes. Këto mangësi përfaqësojnë një mosefikasitet të qartë planifikimi që mund të ishte adresuar gjatë fazës së projektimit për t'u përafuar me udhëzimet e UA-së që përcaktojnë nevojën për dritare lehtësisht të pastrueshme dhe sisteme adekuate të ventilimit.⁵⁶ Si rezultat, Qendra nuk është në gjendje të mbajë standarde optimale të cilësisë së ajrit, duke paraqitur rreziqe të mundshme si për pacientët ashtu edhe për stafin dhe duke nënvizuar rëndësinë e adresimit të shqetësimeve të ventilimit në planifikimin dhe projektimin e objekteve të kujdesit shëndetësor.⁵⁷

Së pesti, një mangësi kritike në **infrastrukturën e Qendrës ishte mungesa fillestare e furnizimit me ujë në shumicën e zyrave**, duke përfshirë laboratorin, gjë që paraqiste rreziqe të konsiderueshme për sigurinë dhe funksionimin. Kjo mbikëqyrje është në kundërshtim të drejtpërdrejtë me udhëzimet e UA që theksojnë sigurimin thelbësor të ujit në objektet e kujdesit shëndetësor.⁵⁸ Mungesa e ujit jo vetëm që pengon aktivitetet rutinë, por gjithashtu rrezikon kujdesin dhe sigurinë e pacientit, veçanërisht në mjediset ku qasja në ujë është thelbësore për procedurat mjekësore dhe praktikat higjienike. Trajtimi i kësaj çështjeje ishte i domosdoshëm për të siguruar përputhjen me standardet rregullatore dhe për të mbrojtur mirëqenien e pacientëve dhe stafit.⁵⁹

Së gjashti, **mungesa fillestare e një recepsioni me themelimin e Qendrës paraqiste një sfidë të rëndësishme operationale**, duke kërkuar një zgjidhje të improvizuar. Pritja u improvizua shpejt pas inaugurimit me iniciativën e stafit. ⁶⁰Në kundërshtim me udhëzimet e UA-së, të cilat përshkruajnë përfshirjen e një hapësire pritjeje në objektet e kujdesit shëndetësor,⁶¹ lëshimi fillestar rrezikoi efikasitetin e pranimit pacientëve dhe proceseve administrative. Recepsioni është thelbësor për menaxhimin e rrjedhës së pacientëve, ofrimin e informacionit dhe sigurimin e një mjedisi mikpritës për vizitorët. Mungesa e një hapësire të caktuar pritjeje thekson rëndësinë e respektimit të udhëzimeve të vendosura për të optimizuar funksionalitetin e objektit dhe përvojën e përdoruesit.

Po ashtu, sondazhi i kënaqshmërisë së përdoruesve i kryer me pacientët në Qendër dha njohuri mbi përvojat dhe perceptimet e pacientëve të saj. Shumica e të anketuarve raportojnë një përvojë pozitive me shërbimet e qendrës, ku 58.5 përqind e tyre kanë treguar se janë 'të kënaqur'. Megjithatë, vetëm një pjesë e vogël, rreth 2.4 përqind, e vlerësojnë përvojën e tyre si 'Shumë të kënaqur', ⁶² gjë që sugjeron se **edhe**

⁵⁵Po aty.

⁵⁶Udhëzimi Administrativ Nr. 04/2020 për Kujdesin Parësor Shëndetësor, i qasshëm këtu: <https://gzk.rks.gov.net/ActDetail.aspx?ActID=88008>

⁵⁷Fokus grup me përfaqësues të QKMF-së, mbajtur më 18 mars 2024

⁵⁸Udhëzimi Administrativ Nr. 04/2020 për Kujdesin Parësor Shëndetësor, i qasshëm këtu: <https://gzk.rks.gov.net/ActDetail.aspx?ActID=88008>

⁵⁹Fokus grup me përfaqësues të QKMF-së, mbajtur më 18 mars 2024

⁶⁰Po aty.

⁶¹Udhëzimi Administrativ Nr. 04/2020 për Kujdesin Parësor Shëndetësor, i qasshëm këtu: <https://gzk.rks.gov.net/ActDetail.aspx?ActID=88008>

⁶²Të dhënat nga pyetësi i kënaqshmërisë së përdoruesit

pse shërbimet përmbushin pritshmëritë bazë, ka hapësirë të konsiderueshme për përmirësim për të arritur nivele më të larta kënaqësie .

Për sa i përket mjedisit fizik, 78 për qind e të anketuarve mendojnë se qendra ka hapësirë të mjaftueshme për të plotësuar nevojat e tyre.⁶³ Në një shënim tjetër, perceptimet e rehatisë brenda këtyre zonave tregojnë potencial për përmirësim, pasi asnjë qytetar nuk i konsideron hapësirat shumë komode. Vetëm 53,7 për qind e të anketuarve i shohin hapësirat 'të rehatshme', dhe gati gjysma, 46,3 për qind, i konsiderojnë ato vetëm 'disi të rehatshme'.⁶⁴ Kjo ndarje tregon se **nivelet e rehatisë së Qendrës mund të mos përmbushin të gjitha pritshmëritë e pacientëve**, duke theksuar një zonë që mund të përfitojë nga vëmendja e mëtejshme, ndoshta për sa i përket orëdivë ose kushteve mjedisore.

Qasja është një tjetër aspekt kyç i shërbimeve të qendrës, me 85.4 për qind të të anketuarve që pranojnë se qendra ofron shërbime të qasshme për individët me vështirësi në lëvizje. Pavarësisht nga kjo përqindje e lartë, rreth 7.3 për qind e pacientëve ende i perceptojnë veçoritë e qasshmërisë si të pamjaftueshme.⁶⁵ Ky reagim është thelbësor pasi tregon **për nevojat e vazhdueshme për të përmirësuar masat e qasshmërisë për të siguruar që të gjithë pacientët, pavarësisht nga aftësia fizike, të mund të hyjnë në qendër me lehtësi.**

Përgjigjet e hapura nga sondazhi zbulojnë shqetësime dhe sugjerime specifike për përmirësim. Një numër i konsiderueshëm komentesh kanë të bëjnë me **mungesën e disa shërbimeve, si p.sh. medikamentet dhe praninë e personelit, të cilat janë kritike për një institucion mjekësor** . Çështjet si mungesa e barnave, voesat e stafit dhe nevoja për më shumë mjekë u përmendën shpesh gjatë sondazheve.⁶⁶ Për më tepër, pacientët shprehën dëshirën për kushte më të mira për individët me aftësi të kufizuara dhe përmirësime të higjienës së përgjithshme, të cilat janë thelbësore për një mjedis të kujdesit shëndetësor. Disa pacientë sugjeruan gjithashtu se **qendra mund të përmirësohej në fusha të ndryshme, duke përfshirë zgjerimin e objektit për të lehtësuar çështjen e hapësirave të ngushta dhe për të zvogëluar kohën e pritjes** , veçanërisht në departamentet e ngarkuara si kujdesi dentar. Përmirësimet në sjelljen e stafit dhe disponueshmëria e medikamenteve thelbësore u vunë re gjithashtu si fusha që mund të rrisin kujdesin dhe kënaqësinë e pacientit. Ky reagim kolektiv nënvizon rëndësinë e jo vetëm ruajtjes së aspekteve funksionale të ofrimit të kujdesit shëndetësor, por edhe fokusimit në dimensionet mjedisore dhe ndërpersonale që ndikojnë ndjeshëm në përvojat e pacientëve në Qendër.

Ekzaminimi i perspektivës së stafit dhe pacientit në Qendrën Kryesore të Mjekësisë Familjare në Vushtrri thekson mangësitë kritike në planifikimin, infrastrukturën dhe ofrimin e shërbimeve të saj. Anëtarët e stafit shprehin pakënaqësi të konsiderueshme me kushtet e punës, duke përmendur planifikimin e dobët hapësinor dhe dhomat e dizajnuara në mënyrë joadekuate si shqetësimet kryesore. Këto mangësi jo vetëm që rrezikojnë efikasitetin operacional, por gjithashtu pengojnë ofrimin e shërbimeve cilësore të kujdesit shëndetësor. Pacientët, nga ana tjetër, raportojnë përvoja përgjithësisht pozitive me shërbimet e qendrës, por theksojnë fushat për përmirësim, veçanërisht në aspektin e komoditetit, aksesit dhe disponueshmërisë së shërbimit. Komentet e tyre nënvizojnë rëndësinë e adresimit të mangësive të infrastrukturës dhe përmirësimit të ofrimit të shërbimeve për të përmbushur në mënyrë efektive nevojat e ndryshme të komunitetit. Në thelb, prioritizimi i nevojave të të gjithë përdoruesve dhe adresimi i tyre në mënyrë proaktive gjatë fazës së planifikimit është thelbësor për të maksimizuar përfitimet e shpenzimeve publike,

---

⁶³Po aty.

⁶⁴Po aty.

⁶⁵Të dhënat nga pyetësi i kënaqshmërisë së përdoruesit

⁶⁶Po aty.

veçanërisht në infrastrukturën e kujdesit shëndetësor dhe arsimit. Shembuj si Qendra në Vushtrri / Vucitrn tregojnë rëndësinë e planifikimit të duhur dhe alokimit të burimeve për të siguruar që ndërtesat e komunitetit t'i shërbejnë qëllimit të synuar në mënyrë efektive. Duke investuar me mençuri dhe duke marrë parasysh nevojat e ndryshme të qytetarëve, shpenzimet publike mund të rezultojnë në përfitime maksimale dhe të kontribuojnë pozitivisht në mirëqenien e komunitetit.

Kapitulli 3: Shkolla fillore “ Heronjtë e Kosovës ” në Hoçë të Vogël

Historiku

“ Heronjtë e Kosovës ” gjendet në fshatin Hoçë e Vogël në Komunën e Rahovecit. Shkolla u shërben nxënësve nga dy fshatrat fqinje, Hoçë e Vogël dhe Brestovc . Shkolla u shërben 236 nxënësve, me gjithsej 18 paralele, nga parashkollori deri në klasën e nëntë.⁶⁷

Para ndërtimit të objektit modern (2018-2021), nxënësit ishin akomoduar në një strukturë të përkohshme shkollore të ngritur me nxitim nga forcat e KFOR-it pas luftës.⁶⁸ Ndërtesa origjinale e shkollës u shkatërrua gjatë luftës në 1999, duke çuar në nevojën urgjente për strehim për të ruajtur vazhdimësinë arsimore. Gjatë gati dy dekadave, ky objekt i përkohshëm shërbeu si shkollë për nxënësit e të dy fshatrave, ndonëse me kufizime të mëdha. Shkolla e përkohshme karakterizohej nga kushte të ngushta dhe komoditete elementare, duke mos ofruar një mjedis ideal mësimi për nxënësit.

Që nga ngritja e objektit të ri të shkollës, e inauguruar në vitin 2021, janë regjistruar ankesa minimale. Shumë mangësi të hasura nga ndërtesa fillestare janë adresuar në mënyrë efektive përmes përpjekjeve bashkëpunuese ndërmjet komunitetit lokal, duke përfshirë diasporën, dhe administratën e shkollës. Përfaqësuesit e shkollës vlerësuan shpesh kontributin e komunitetit në përmirësimin e mjedisit shkollor, veçanërisht i dukshëm në iniciativa të tilla si mirëmbajtja e kopshtit të shkollës dhe dhurimet e materialeve, librave dhe raftëve për bibliotekën e pajisur mirë.⁶⁹ Ndërsa kënaqshmëria e përgjithshme është e lartë, shqetësimet e dukshme sillen rreth hapësirës së kufizuar në dispozicion për aktivitete rekreative dhe sportive, si dhe cilësisë nën standard të inventarit dhe pajisjeve të shkollës.

Pasqyrë e procesit të prokurimit

Paragrafët e mëposhtëm analizojnë të dhënat për procesin e prokurimit për ndërtimin e shkollës. Dy pabarazi të dukshme u shfaqën gjatë fazave të prokurimit dhe ndërtimit të projektit të shkollës. Fillimisht, Komuna kishte planifikuar 70,000.00 euro për planin e saj vjetor të prokurimit për vitin 2018 për ndërtimin e shkollës.⁷⁰ Megjithatë, kur procesi i mëpasshëm i prokurimit filloi në gusht 2018, vlera e parashikuar paraprake u rrit më shumë se dhjetë herë në 880,450.00 euro. Ky ndryshim i konsiderueshëm ndërmjet ndarjes fillestare të buxhetit dhe vlerësimeve të mëvonshme të prokurimit nxjerr në pah mangësitë e mundshme në proceset e planifikimit dhe shpërndarjes buxhetore. Veçanërisht, këto mospërputhje nuk janë korrigjuar në planet e mëvonshme të prokurimit për vitin 2019 dhe 2020, duke theksuar më tej mangësitë në mbikëqyrjen financiare dhe planifikimin brenda komunës.

Për më tepër, OE i përzgjedhur ka propozuar që të përfundojë ndërtimi i shkollës me një kosto prej 464,298.82 euro,⁷¹ dukshëm më e ulët se vlera paraprake e përcaktuar në shpalljen e kontratës. Kjo

⁶⁷Intervistë me përfaqësues të stafit, mbajtur më 19 mars 2024

⁶⁸Po aty.

⁶⁹Po aty.

⁷⁰ <https://kk.rks-gov.net/rahovec/wp-content/uploads/sites/23/2018/05/Planifikimi-i-Prokurimit-2018.pdf>

⁷¹Kontrata e prokurimit për këtë projekt, e qasshme këtu: <https://kk.rks-gov.net/rahovec/wp-content/uploads/sites/23/2021/07/Kontrata-050-Ndertimi-i-SHMFU-ne-Hoce-e-vogel-Brestoc.pdf>

variancë e rëndësishme ngre shqetësime në lidhje me saktësinë dhe besueshmërinë e vlerësimeve të kostos gjatë fazës së prokurimit, duke treguar potencialisht joefikasitet ose mospërputhje në procesin e prokurimit.

Për më tepër, marrëveshja kontraktuale përcaktoi një afat kohor të përfundimit prej 24 muajsh (2 vjet), me shkollën që pritej të ishte funksionale deri në nëntor 2020.⁷² Megjithatë, nxënësit i filluan aktivitetet e tyre mësimore vetëm një vit më vonë, në 2021. Kjo vonesë në përfundimin e projektit potencialisht ngritë pyetje në lidhje me efikasitetin e menaxhimit dhe ekzekutimit të projektit, por gjithashtu vë në dukje ndikimin e mundshëm negativ tek qytetarët të cilëve u është hequr akses në kohë në objektet arsimore.

Reagimet mbi Shkollën e Re: Pikat kryesore dhe shqetësimet nga prindërit dhe stafi i shkollës

Bazuar në të dhënat cilësore nga intervistat dhe fokus grupet për shkollën në Hoçë e Vogël, dalin disa tema kyçe që nxjerrin në pah si pikat e forta ashtu edhe fushat për përmirësim në infrastrukturën dhe shërbimet e shkollës.

Së pari, mungesa e një **sallë të edukimit fizik të ndërtuar dhe pajisur siç duhet është një shqetësim i rëndësishëm**. Struktura aktuale e detyron shkollën të improvizojë dhe të përdorë hapësira të papërshtatshme si klasat apo korridoret për aktivitete fizike, të cilat jo vetëm janë të papërshtatshme, por edhe rrezikojnë sigurinë dhe efektivitetin e seancave të edukimit fizik.⁷³ Për më tepër, fusha sportive e shkollës në natyrë është një shembull kryesor i planifikimit dhe ekzekutimit të dobët. Fusha nuk është e nivelizuar mirë në krahasim me zonat e kopshtit përreth, duke krijuar një mjedis të rrezikshëm ku studentët rrezikohen të lëndohen kur hyjnë ose dalin në fushë.⁷⁴ Ky terren i panivelizuar tashmë ka shkaktuar lëndime, duke vënë në pah një lëshim në ndërtimin dhe mirëmbajtjen e ambienteve të jashtme rekreative.

Së dyti, një çështje tjetër e rëndësishme është **pamjaftueshmëria e klasave dhe pajisjeve të specializuara për edukimin shkencor**. Ekziston një mungesë e dukshme e laboratorëve për fizikë dhe kimi, gjë që pengon ofrimin e arsimit cilësor shkencor.⁷⁵ Mungesa e pajisjeve thelbësore si mikroskopët dhe mjetet e tjera laboratorike u theksua si një boshllëk kritik, duke ndikuar në aftësinë e shkollës për të ofruar mësim gjithëpërfshirës shkencor. Për më tepër, objektet e TI-së përshkruhen si të vjetruara, me pajisje të vjetra që nuk plotësojnë kërkesat aktuale arsimore për arsimim dixhital.⁷⁶

Së treti, infrastruktura e shkollës gjithashtu duket se **çalon në aspektin e qasjes dhe gjithëpërfshirjes**. Shkolla nuk ofron lehtësira për individët me aftësi të kufizuara, si tualete ose qasje në kate të ndryshme, gjë që kufizon aftësinë e shkollës për të akomoduar studentët dhe stafin me kufizime fizike. Sigurimi i qasjes dhe gjithëpërfshirjes në infrastrukturën shkollë është thelbësor për ofrimin e mundësive të barabarta për të gjithë nxënësit dhe stafin, pavarësisht nga aftësitë e tyre fizike. Duke përfshirë ambiente për individët me aftësi të kufizuara, të tilla si tualete të qasshme dhe pjerrina për kate të ndryshme, shkollat mund të krijojnë një mjedis që plotëson nevoja të ndryshme dhe promovon gjithëpërfshirjen. Ndonëse mund të mos jenë raportuar raste të individëve me aftësi të kufizuara që janë pjesë e shkollës deri më tani,⁷⁷ është

---

⁷²Kontrata e prokurimit për këtë projekt, e qasshme këtu: <https://kk.rks-gov.net/rahovec/wp-content/uploads/sites/23/2021/07/Kontrata-050-Ndertimi-i-SHMFU-ne-Hoce-e-vogel-Brestoc.pdf>

⁷³Fokus grup me përfaqësues të shkollave, mbajtur më 19 mars 2024

⁷⁴Po aty.

⁷⁵Po aty.

⁷⁶Po aty.

⁷⁷Intervistë me përfaqësues të shkollës, mbajtur më 19 mars 2024

thelbësore që objektet e reja të ndërtuara të jenë gjithëpërfshirëse që në fillim. Kjo siguron që shkolla të jetë e përgatitur për të akomoduar çdo student ose pjesëtar të stafit me aftësi të kufizuara që mund të regjistroheshin ose bashkoheshin në të ardhmen.

Së katërti, edhe kjo **shkollë përballet me sfida në lidhje me komoditetet bazë si perdet apo blindat dhe cilësinë e inventarit**. Mungesa e perdeve ose e blindave rezulton në kushte të pakëndshme të të mësuarit, veçanërisht gjatë muajve të ngrohtë, pasi mësuesit duhet të zhvillojnë mësim në klasa të ekspozuara ndaj diellit.⁷⁸ Këto veçori themelore mund të ishin adresuar lehtësisht gjatë fazave të planifikimit dhe zbatimit, duke rritur komoditetin e përgjithshëm të mjedisit mësimor për studentët. Përveç kësaj, inventari i shkollës është dukshëm i cilësisë së ulët, me dërrasat e zeza që bëhen të papërdorshme vetëm disa muaj pas përdorimit të tyre fillestar. Për më tepër, shkolla është e pajisur me karrige dhe tavolina të vjetruara që nuk janë optimale për qëllime arsimore. Ndërsa përgjegjësia për adresimin e këtyre çështjeve i takon MASHTI-t, përsëri ilustron një model më i gjerë ku shpenzimet publike dështojnë t'i shërbejnë në mënyrë adekuate nevojave të qytetarëve.

Nga këndvështrimet e ndara gjatë intervistave dhe fokus grupeve, derisa shkolla është ndërtuar kohët e fundit, ka disa mangësi që ose janë anashkaluar gjatë fazës së planifikimit ose janë shfaqur për shkak të zbatimit joadekuat. Këto çështje variojnë nga ndërtimi i dobët i objekteve thelbësore si fusha sportive dhe tualete deri te mungesa e pajisjeve të nevojshme arsimore dhe veçorive të aksesueshmërisë.

Për sa i përket reagimeve pozitive, shkolla vlerësohet për izolimin dhe ventilimin e mirë, gjë që sugjeron se disa aspekte të ndërtesës janë të ndërtuara mirë. Për më tepër, ekziston një ndjenjë e fortë bashkëpunimi me autoritetet vendore, megjithëse zbatimi i vendimeve dhe menaxhimi financiar duket se janë fusha që kanë nevojë për përmirësim.⁷⁹

Anketa e kënaqshmërisë së përdoruesve për objektin shkollor në Hoçë e Vogël ofron një pamje të gjerë të kënaqshmërisë prindërore në lidhje me aspekte të ndryshme të mjedisit arsimor, shumica e prindërve shprehën një pikëpamje pozitive për nivelin arsimor të ofruar nga shkolla, me 72 për qind të vlerësuarat e tyre. kënaqësia si 'i kënaqur' ose 'shumë i kënaqur'.⁸⁰ Kjo tregon një miratim të përgjithshëm të standardeve arsimore, duke sugjeruar që kurrikula dhe metodat e mësimdhënies përmbushin pritshmëritë e shumicës së familjeve. Në mënyrë të ngjashme, 78 për qind e pjesëmarrësve raportojnë të kënaqur me objektet dhe infrastrukturën e shkollës, e cila përfshin ndërtesat, klasat dhe burimet e tjera fizike, duke theksuar se këto aspekte në përgjithësi plotësojnë nevojat e komunitetit. Megjithatë, anketa tregon gjithashtu fusha për përmirësim, veçanërisht në dixhitalizim dhe pajisje, ku rreth 20 për qind e përgjigjeve pasqyrojnë neutralitet ose pakënaqësi,⁸¹ duke sugjeruar se përditësimet dhe përmirësimet në burimet teknologjike mund të përfitojnë nga shkolla.

Përshtatshmëria e objekteve me nevoja të veçanta është një fushë tjetër me vlerësime të përziera. Përafërsisht 45 për qind e të anketuarve besojnë se dispozitat për nxënësit me nevoja të veçanta janë adekuate, ndërsa të tjerët ose nuk e dinë ose besojnë se këto dispozita kërkojnë përmirësim. ⁸²Kjo ndryshueshmëri në përgjigje thekson nevojën për vëmendje të vazhdueshme ndaj gjithëpërfshirjes dhe aksesueshmërisë brenda mjedisit shkollor.

---

⁷⁸Fokus grup me përfaqësues të shkollave, mbajtur më 19 mars 2024

⁷⁹Po aty.

⁸⁰Të dhënat nga pyetësorët e kënaqshmërisë së përdoruesve

⁸¹Po aty.

⁸²Të dhënat nga pyetësorët e kënaqshmërisë së përdoruesve

Analizimi i përgjigjeve të hapura nga prindërit zbulon disa shqetësime kryesore, me një theks mbizotërues në përmirësimin e mjediseve sportive dhe të edukimit fizik. Prindërit kërkojnë shpesh salla sportive më të pajisura, mjedise më të sigurta me bar artificial për të parandaluar dëmtimet dhe masa më të mira sigurie.⁸³ Shqetësimet shtesë përfshijnë nevojën për klasa të modernizuara dhe funksionale, veçanërisht me pajisje të përmirësuara dixhitale dhe laboratorike shkencore, dhe përmirësimin e infrastrukturës së përgjithshme të shkollave si tualete më të pastra dhe më shumë hapësira të gjelbra. Këto kërkesa nxjerrin në pah një nevojë të fortë për një mjedis arsimor më të sigurt, më tërheqës dhe të pasur me burime që mbështet mirëqenien fizike dhe përparimin akademik të studentëve.

Si përfundim, vlerësimi i shkollës në Hoçë e Vogël nxjerr në pah disa mangësi dhe anashkalime, veçanërisht në planifikimin dhe sigurimin e objekteve sportive. Është një shkëlqje thelbësore që në projektimin e shkollës nuk ishte përfshirë fillimisht një sallë e brendshme e edukatës fizike, një fakt që tani kërkon vëmendje dhe zbutje të dëmit. Ky lëshim ka rezultuar në shfrytëzimin e hapësirave joadekuate për edukim fizik – klasat dhe korridoret nuk përmbushin standardet bazë për objekte të tilla. Fusha sportive ekzistuese në natyrë, e planifikuar dhe e ekzekutuar keq, i intensifikon më tej këto çështje, duke paraqitur rreziqe sigurie për studentët dhe duke theksuar nevojën urgjente për përmirësime të gjithanshme. Për më tepër, pamjaftueshmëria e klasave të specializuara për shkencën dhe pajisjet e vjetruara të TI-së tregojnë për një mungesë të konsiderueshme në përmbushjen e standardeve aktuale arsimore dhe përgatitjen e studentëve për sfidat e ardhshme akademike dhe profesionale. Mungesa e veçorive të qasshmërisë së shkollës nënvizon më tej një mbikëqyrje thelbësore në gjithëpërfshirje, duke sugjeruar nevojën për modifikime të menjëhershme të infrastrukturës për të akomoduar të gjithë individët. Ndërsa shkolla krenohet me aspekte të forta si izolimi i mirë dhe qeverisja vendore bashkëpunuese, këto mund të errësohen nga nevojat urgjente të kushteve të përmirësuara të klasës dhe mjeteve arsimore më bashkëkohore. Trajtimi i këtyre çështjeve është thelbësor për krijimin e një mjedisi arsimor më të sigurt, më tërheqës dhe të pasur me burime.

Konkluzione

Këto konkluzione mund të nxirren në lidhje me tre projektet e shqyrtuara:

Shkolla fillore “ Nënë Tereza” në Vranidoll:

- Ka pasur vonesa të konsiderueshme në ndërtimin e objektit të ri të shkollës, para së gjithash për shkak të pandemisë dhe inflacionit të COVID-19, si dhe vonesa në kontraktimin e një operatori të dytë ekonomik, pasi i pari e ka ndërprerë kontratën e prokurimit.
- Buxheti fillestar i planifikuar dhe buxheti i alokuar për të gjitha kontratat për projektin ishin dukshëm më të ulëta se shpenzimet përfundimtare, duke treguar probleme me planifikimin buxhetor dhe parashikimin financiar.
- Pavarësisht se ndërtesa e re është përfunduar, ka disa mangësi, duke përfshirë infrastrukturën e papërshtatshme dixhitale, planifikimin e dobët të hapësirave të shkollave dhe një sistem ngrohjeje që nuk funksionon.
- Të dhënat e kënaqshmërisë së përdoruesve nxjerrin në pah një përzierje të reagimeve pozitive për sigurinë dhe gjithëpërfshirjen e shkollës, por edhe shqetësimet për mungesën e mjeteve moderne të mësimdhënies dhe planifikimin e pamjaftueshëm për aktivitetet kulturore dhe sportive.

---

⁸³Po aty.

Qendra Kryesore e Mjekësisë Familjare (QKMF) në Vushtrri:

- Projekti u përball me planifikim të dobët buxhetor dhe vonesa të konsiderueshme, meqenëse Qendra u bë funksionale shumë më vonë se sa ishte planifikuar fillimisht.
- Reagimet e stafit dhe të pacientëve zbuluan pakënaqësi me planifikimin hapësinor, gjë që çoi në dhoma të ngushta dhe shumëfunksionale që nuk përmbushin standardet e vendosura.
- Kishte disa çështje të infrastrukturës, duke përfshirë ajrimin e dobët, furnizimin e pamjaftueshëm me ujë në zyra dhe mungesën e një zone të duhur pritjeje.
- Pavarësisht këtyre sfidave, Qendra shihet si e dobishme nga komuniteti, megjithëse ka vend për përmirësim në aspektin e komoditetit, aksesit dhe disponueshmërisë së shërbimeve.

Shkolla fillore “ Heronjtë e Kosovës ” në Hoçë të Vogël:

- Projekti përjetoi një ndryshim të konsiderueshëm midis buxhetit fillestar dhe vlerësimeve përfundimtare të prokurimit, duke theksuar mangësitë e planifikimit buxhetor.
- Vonesa në përfundimin e projektit ndikoi në aksesin në kohë të komunitetit në objektet arsimore.
- Shqetësimet kryesore përfshijnë mungesën e një sallë të edukimit fizik të ndërtuar siç duhet, klasa dhe pajisje të papërshtatshme të specializuara për edukimin shkencor dhe mungesën e veçorive të aksesueshmërisë.
- Pavarësisht këtyre çështjeve, shkolla përgjithësisht është mirëpritur, me reagime pozitive për izolimin, ventilimin dhe bashkëpunimin me autoritetet lokale. Megjithatë, ka nevojë për përmirësime në pajisjet laboratorike dixhitale dhe shkencore, si dhe ofrimin e objekteve më të mira sportive.

Rekomandime

Bazuar në gjetjet e raportit të PETS, rekomandimet e mëposhtme u rekomandohen komunave, për të rritur transparencën, llogaridhënien dhe efektivitetin e shpenzimeve publike në komuna dhe institucione:

- Të sigurojë zbatimin me përpikmëri të Ligjit për Prokurimin Publik për të gjitha proceset e prokurimit.
- Të bëhen vlerësime të plota dhe realiste të buxhetit gjatë fazës së planifikimit të projekteve publike për të shmangur mospërputhjet e rëndësishme ndërmjet shpenzimeve të planifikuara dhe atyre aktuale.
- Të zbatohet një sistemi për monitorim të rregullt të ndarjeve dhe shpenzimeve buxhetore dhe të rregullohen planet buxhetore sipas nevojës për të akomoduar të papriturat.
- Të zhvillohen afate të detajuara kohore të projektit me momente dhe afate të qarta. Të sigurohen përditësime të rregullta të progresit dhe adresoni vonesat menjëherë.
- Të kryhen studime të fizibilitetit gjatë fazave të hershme të planifikimit të projektit për të vlerësuar rreziqet, kostot dhe përfitimet e mundshme. Kjo përfshinë vlerësimin e kushteve të lokacionit, nevojave të palëve të interesuara dhe kërkesave teknike për të siguruar që projektet janë të zbatueshme dhe të mirëplanifikuara që në fillim.
- Të alokohen fonde, ose të avokohet për fondet që do të ndahen, veçanërisht për zhvillimin e infrastrukturës dixhitale në institucionet publike, duke përfshirë shkollat dhe objektet e kujdesit shëndetësor. Kjo përfshinë lidhjen me internetin, pajisjet inteligjente dhe mjetet dixhitale të mësimin.
- Të angazhohet aktivisht komuniteti në fazat e planifikimit të projekteve publike përmes konsultimeve publike dhe mekanizmave të reagimit. Kjo siguron që projektet të plotësojnë nevojat

aktuale të komunitetit. Ky angazhim mund të përfshijë gjithashtu ngritjen e ndërgjegjësimit të publikut për projektet në vazhdim dhe të ardhshme, ndarjet buxhetore dhe përfitimet e synuara prej tyre.

- Të angazhohen përdoruesit fundorë (p.sh. mësuesit, punonjësit e kujdesit shëndetësor, studentët, pacientët) në fazën e planifikimit arkitektonik për të mbledhur njohuri mbi nevojat dhe preferencat e tyre hapësinore. Kjo ndihmon në krijimin e mjediseve funksionale dhe miqësore për përdoruesit.
- Të zbatohen masa të rrepta të sigurimit të cilësisë për të siguruar që projektet plotësojnë standardet dhe kërkesat e specifikuara. Të inspektohen dhe auditohen rregullisht projektet në vazhdim për të identifikuar dhe korrigjuar problemet në fillim.
- Të kryhen anketa të rregullta të kënaqshmërisë midis përdoruesve fundorë (p.sh. studentët, pacientët) për të mbledhur komente mbi cilësinë e shërbimeve dhe infrastrukturës. Përdoren këto reagime për të bërë përmirësime të vazhdueshme.
- Të sigurohet që të gjitha projektet e kontraktuara të jenë në përputhje me standardet e sigurisë, duke përfshirë ventilimin e duhur, aksesin dhe masat e gatishmërisë emergjente.
- Të bëhet planifikimi i plotë hapësinor për të siguruar përdorimin efikas të hapësirës brenda objekteve. Kjo përfshinë dizajnet e duhura të paraqitjes që lehtësojnë rrjedhën e qetë të punës dhe qasjen.

